

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**Έμφυλη βία:
Πόσο συμβάλλει στην αποτελεσματική
προστασία των θυμάτων έμφυλης βίας
η λειτουργία ξενώνων φιλοξενίας;
(ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ)**

ΑΘΗΝΑ 2021

ΣΥΝΟΨΗ

Ο παρών έλεγχος διεξήχθη κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Στόχος του ήταν να εξακριβωθεί κατά πόσον προστατεύονται αποτελεσματικά οι γυναίκες - θύματα έμφυλης βίας από ξενώνες φιλοξενίας.

Οι Ξενώνες αυτοί εντάσσονται στο, προβλεπόμενο και από τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης), δίκτυο προστασίας της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων. Ο έλεγχος διενεργήθηκε από επτά Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε όλη την επικράτεια, κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2021 έως 30.9.2021.

Τα πορίσματα του διεξαχθέντος ελέγχου είναι τα ακόλουθα:

1. Ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν είναι ανάλογος με τη γενικότερη έξαρση του φαινομένου της έμφυλης βίας κατά την τελευταία δεκαετία.
2. Ειδικότερα κατά τις περιόδους του εγκλεισμού λόγω της υγειονομικής κρίσης ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν ήταν ανάλογος του αυξημένου αριθμού των περιπτώσεων της έμφυλης βίας.
3. Η κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή της πλειονότητας των Ξενώνων δεν πληροί τις απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας.
4. Διαπιστώθηκαν ελλείψεις στις υπηρεσίες που παρέχονται στα θύματα έμφυλης βίας.
5. Διαπιστώθηκαν επίσης σημαντικές ελλείψεις στη στελέχωση των Ξενώνων και κενά στην κατάλληλη εποπτεία και επιμόρφωση του προσωπικού τους.
6. Οι υπηρεσίες των Ξενώνων δεν αξιολογούνται επαρκώς ώστε να ανασχεδιάζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες και να βελτιώνονται. Οι στόχοι που τίθενται για την αξιολόγηση του έργου των Ξενώνων έχουν μόνο ποσοτικό και όχι ποιοτικό χαρακτήρα.
7. Η διεύρυνση του πληθυσμού που εξυπηρετείται από τους Ξενώνες ώστε να συμπεριλάβει τα θύματα πολλαπλών διακρίσεων δημιούργησε πρόσθετες ανάγκες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ισότητα των δύο φύλων κατοχυρώνεται τόσο στο Σύνταγμα (βλ. άρθρα 4 παρ. 2 και 116 παρ. 2) όσο και στο ενωσιακό δίκαιο (βλ. άρθρο 141 ΣΕΚ και ήδη 157 ΣυνθΛΕΕ), αλλά και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (βλ. άρθρο 14).

2. Ιδιαίτερη σημασία έχει η κυρωθείσα με το άρθρο 1 του ν. 4531/2018 (Α' 62) Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στις 7 Απριλίου 2011 και υπογράφηκε στις 11 Μαΐου 2011 κατά την 121^η συνεδρίαση του Συμβουλίου, στην Κωνσταντινούπολη, με βασικό στόχο την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και την προστασία τους ενάντια σε κάθε μορφής βίας¹, συμπεριλαμβανομένης και της ενδοοικογενειακής² (βλ. άρθρο 1 παρ. 1 της Σύμβασης).

3. Οι δράσεις που επιβάλλει η Σύμβαση για τον σκοπό αυτό διακρίνονται σε δράσεις πρόληψης (π.χ. εκστρατείες ή προγράμματα για την αύξηση της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, παρεμβάσεις στην εκπαίδευση - βλ. άρθρα 12 έως 17 της Σύμβασης) και δράσεις προστασίας και υποστήριξης, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, νομοθετικά ή άλλα μέτρα αναγκαία α) προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες που διευκολύνουν την αποκατάσταση των συνεπειών της βίας³ (βλ. άρθρο 20 της Σύμβασης), β) για τη δημιουργία κατάλληλων, εύκολα προσβάσιμων καταφυγίων σε επαρκείς αριθμούς για να παρέχουν ασφαλή στέγαση και να προσεγγίσουν ενεργά τα θύματα, ειδικότερα τις γυναίκες και τα παιδιά τους (βλ. άρθρο 23 αυτής) και γ) για την 24ωρη λειτουργία τηλεφωνικών γραμμών παροχής βοήθειας (βλ. άρθρο 24 της Σύμβασης).

¹Κατά την έννοια της Σύμβασης, η «βία κατά των γυναικών» περιλαμβάνει όλες τις πράξεις βίας βασιζόμενης στο φύλο, οι οποίες έχουν ή ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέτοιων πράξεων και του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης αποστέρησης της ελευθερίας, είτε αυτή συμβαίνει στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό βίο (βλ. άρθρο 3 περ. α' και β' της Σύμβασης).

²Κατά την έννοια της Σύμβασης, η «ενδοοικογενειακή βία» περιλαμβάνει όλες τις πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας, οι οποίες συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή οικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, είτε ο δράστης διαμένει ή διέμενε στην ίδια κατοικία με το θύμα είτε όχι (βλ. άρθρο 3 περ. α' και β' της Σύμβασης). Σημειώνεται ότι στο εθνικό δίκαιο, η ενδοοικογενειακή βία είχε αρχικά αντιμετωπισθεί με τον ν. 3500/2006 (Α' 232). Σύμφωνα με την 1^η, από Νοέμβριο 2020, ετήσια έκθεση για τη βία κατά των γυναικών της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, το 84% των καταγεγραμμένων από τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών περιστατικών βίας κατά το χρονικό διάστημα από 1.11.2019 έως 31.10.2020 αφορούσε σε ενδοοικογενειακή βία.

³νομικές συμβουλές, ψυχολογική στήριξη, οικονομική βοήθεια, στέγαση, εκπαίδευση, κατάρτιση και συνδρομή στην εξεύρεση εργασίας

4. Οι πολιτικές της Σύμβασης υλοποιούνται με τον ν. 4604/2019 (Α' 50), με τον οποίο προβλέφθηκε ότι η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ)⁴ είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για την υλοποίηση και τον συντονισμό των πολιτικών και μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης κάθε μορφής βίας που καλύπτεται από τη Σύμβαση (βλ. άρθρα 7 και 10 αυτής) και περαιτέρω ότι συντάσσει, έπειτα από διαβούλευση, και εφαρμόζει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων («ΕΣΔΙΦ») (βλ. άρθρο 4 παρ. 2 του νόμου). Τον φορέα αυτό πρόσφατα διαδόχθηκε η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων –ΓΓΟΠΦ- και ήδη Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων –ΓΓΔΟΠΦ⁵. Στο πλαίσιο αυτό θεσμοθετείται, στα άρθρα 25 επ. του νόμου, ένα δίκτυο προστασίας των γυναικών από την έμφυλη βία, που συνίσταται (i) σε Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών, με αρμοδιότητες την παροχή υπηρεσιών σε γυναίκες⁶ (βλ. άρθρο 25), (ii) σε Μονάδες Επικοινωνιακών Μέσων εικοσιτετράωρης πανελλαδικής υποστήριξης – τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 (βλ. άρθρο 27) και, τέλος, (iii) στους Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών – θυμάτων έμφυλης βίας (βλ. άρθρο 26) εντασσόμενους, μεταξύ άλλων φορέων, σε Ο.Τ.Α. α' βαθμού⁷.

5. Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω Ξενώνες λειτουργούσαν ήδη από το έτος 2011, προβλέπονταν και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020 (κεφάλαιο «Έμφυλη Βία», Στόχος 2), που εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο τμήμα των δαπανών τους, από Επιχειρησιακά Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τελούν υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων και την επιστημονική εποπτεία του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας⁸. Αντίστοιχοι ξενώνες λειτουργούν και υπό την αιγίδα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

6. Ο παρών έλεγχος επιδόσεων εντάσσεται στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων έτους 2021 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και διεξήχθη κατόπιν

⁴Συστάθηκε με το άρθρο 27 του ν. 1558/1985 (Α' 137) και υπαγόταν στο Υπουργείο Εσωτερικών.

⁵Υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (βλ. άρθρα 4 παρ. 2 του π.δ/τος 81/2019, Α' 119/8.7.2019 και 2 του π.δ/τος 3/2021, Α' 3/6.1.2021).

⁶Ενημέρωση και εξειδικευμένη πληροφόρηση σε θέματα ισότητας των φύλων, ψυχοκοινωνική στήριξη, συμβουλευτική, πληροφόρηση για τα δικαιώματα των γυναικών - θυμάτων βίας και των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, παραπομπή ή συνοδεία των θυμάτων σε ξενώνες φιλοξενίας, σε δικαστικές και σε δημόσιες αρχές, νομικές υπηρεσίες, σε συνεργασία με δικηγοικούς συλλόγους, εργασιακή συμβουλευτική

⁷ Υπαγόμενους στη διεύθυνση αυτών που ασκεί αρμοδιότητες κοινωνικής προστασίας ή κοινωνικής υπηρεσίας.

⁸ «Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας», νπιδ υπό την εποπτεία της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας.

αιτήματος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.Επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα των εν λόγω δομών της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, διότι αυτές αποτελούν την αιχμή του δόρατος στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε στιγμές κρίσης, αφού με την έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβασή τους μπορούν όχι απλώς να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης των ωφελούμενων γυναικών, αλλά ακόμη και να σωθούν ανθρώπινες ζωές που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο, περιορίζοντας τον βαρύ και άδικο φόρο αίματος των γυναικοκτονιών.

7. Με αυτόν τον σκοπό, εξετάστηκαν οι Ξενώνες που λειτουργούν στους Δήμους Αθηναίων, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης, Λαρισαίων, Πατρέων, Ηρακλείου και Μυτιλήνης, ως αντιπροσωπευτικό δείγμα για το σύνολο της Επικράτειας, με ερωτηματολόγια προς τους ίδιους αλλά και τους Δήμους που τους φιλοξενούν, επιτόπιες επισκέψεις, συνεντεύξεις στελεχών των Ξενώνων και των Δήμων αναφοράς, καθώς και εξέταση των σχετικών αρχείων που τηρούνται τόσο από τους ίδιους τους Ξενώνες και τους οικείους Δήμους, όσο και από τηναρμόδια Γενική Γραμματεία και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, φορείς στους οποίους επίσης απεστάλη σχετικό ερωτηματολόγιο.

8. Ως ελεγχόμενο χρονικό διάστημα ορίστηκε η τριετία 2018-2020, έτσι ώστε να είναι ευχερής η άντληση συμπερασμάτων σχετικά με την επιρροή της πανδημίας στη διαχείριση των περιστατικών έμφυλης βίας από τους Ξενώνες.

9. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού ερευνήθηκαν τα εξής: (α) κατά πόσον έχουν πρόσβαση στους Ξενώνες όσες γυναίκες το έχουν ανάγκη, (β) κατά πόσον η πρόσβαση των γυναικών στους Ξενώνες και οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες επηρεάστηκαν από την πρόσφατη υγειονομική κρίση,(γ) κατά πόσον η κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή των Ξενώνων είναι επαρκείς και κατάλληλες για την εκπλήρωση της αποστολής τους, (δ) κατά πόσον οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες επιλύουν οριστικά και ολιστικά το πρόβλημα της έμφυλης βίας, (δ) κατά πόσον το προσωπικό των Ξενώνων επαρκεί για την εκπλήρωση της αποστολής τους, (ε) κατά πόσον αξιολογούνται οι επιδόσεις των Ξενώνων ώστε να ανασχεδιάζονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες και να βελτιώνονται, τέλος,(στ) ποιες αλλαγές επέφερε στους Ξενώνες η διεύρυνση των κατηγοριών των ωφελούμενων προσώπων που προβλέφθηκε ρητά με τον ν. 4604/2019, ώστε να συμπεριλάβουν, εκτός από τα θύματα έμφυλης βίας, και τα θύματα πολλαπλών διακρίσεων. Ο έλεγχος κατέληξε στη σύνταξη επτά εκθέσεων, στις διαπιστώσεις και τα ευρήματα των οποίων στηρίζεται η παρούσα έκθεση.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

I

Ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν είναι ανάλογος με τη γενικότερη έξαρση του φαινομένου της έμφυλης βίας κατά την τελευταία δεκαετία.

10. Ο έλεγχος έδειξε ότι στην πράξη ακολουθείται η διαδικασία εισαγωγής που προβλέπεται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων, με μικρές εξαιρέσεις, στις οποίες παρακάμπτονται τα προβλεπόμενα σε αυτόν, προκειμένου να εξυπηρετηθούν επείγουσες περιπτώσεις.⁹ Η φιλοξενία σε αυτούς μπορεί να διακοπεί άμεσα λόγω απρεπούς ή βίαιης συμπεριφοράς των ωφελουμένων κατά την απόλυτη κρίση και διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης του Ξενώνα ή λόγω πλημμελούς τήρησης εκ μέρους τους των όρων φιλοξενίας, κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του αρμοδίου οργάνου.¹⁰

Η διαδικασία πρόσβασης στους Ξενώνες ρυθμίζεται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας¹¹ που εφαρμόζεται από τις εν λόγω δομές¹². Ειδικότερα, προβλέπεται ότι σε αυτούς έχουν πρόσβαση γυναίκες - θύματα έμφυλης βίας και/ή πολλαπλών διακρίσεων μαζί με τα ανήλικα τέκνα τους (ήτοι κορίτσια έως 18 ετών και αγόρια έως 12 ετών¹³), αφού

⁹ Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση φιλοξενίας μητέρας με αγόρι άνω των 12 ετών στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης, η έκτακτη εισαγωγή, κατόπιν διαμεσολάβησης εισαγγελέα και αστυνομίας, χωρίς εξετάσεις δύο γυναικών στον Ξενώνα Μυτιλήνης, ο οποίος δεν διαθέτει χώρο επείγουσας φιλοξενίας, με αποτέλεσμα να τεθεί σε κίνδυνο η ασφάλεια των λοιπών φιλοξενούμενων, αφού προέκυψε ότι επρόκειτο για ψυχιατρικό περιστατικό και χρήση ουσιών, αντίστοιχα.

¹⁰ Ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας προβλέπει επίσης ότι το αρμόδιο όργανο, που ορίζει ο φορέας υλοποίησης του υποέργου λειτουργίας του Ξενώνα, δύναται να διακόψει την παραμονή της εξυπηρετούμενης, με αιτιολογημένη απόφασή του και για λόγους που αφορούν στην πλημμελή τήρηση εκ μέρους της εξυπηρετούμενης των όρων φιλοξενίας.

¹¹ Α.Π: 21919/22.5.2018 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Ισότητας των Φύλων

¹² Σημειώνεται ότι η δυνατότητα των οικείων Δημοτικών Συμβουλίων να εγκρίνουν Κανονισμό Λειτουργίας σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 2 του ν. 4604/2019, δεν έχει αξιοποιηθεί και σε όλους τους ελεγχόμενους Ξενώνες εφαρμόζεται ο ως άνω Πρότυπος Κανονισμός.

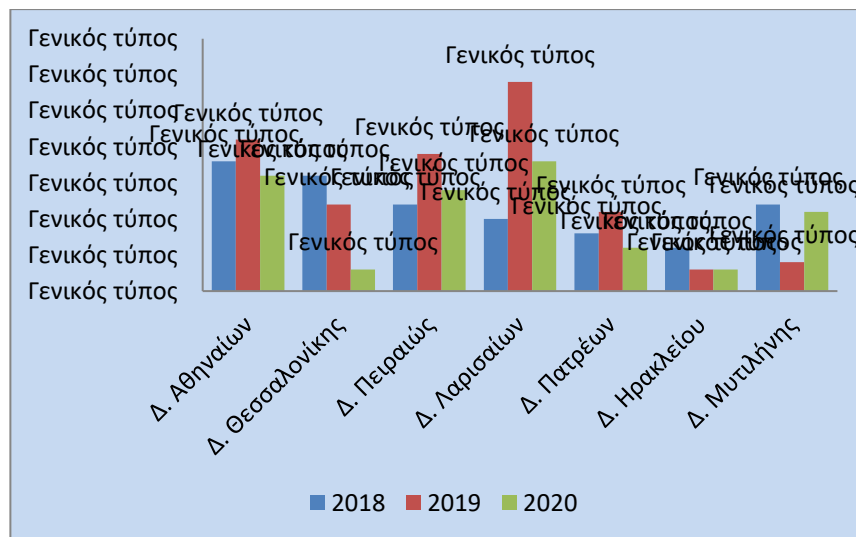
¹³ Σημειώνεται ότι για τις περιπτώσεις γυναικών με αγόρια άνω των 12 ετών έχει υπογραφεί προγραμματική σύμβαση μεταξύ της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και της μη

υποβληθούν σε εξετάσεις από παθολόγο, δερματολόγο και ψυχίατρο, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι δεν πάσχουν από αερομεταφερόμενο ή μεταδοτικό δερματικό νόσημα ή από ψυχιατρική διαταραχή που δεν επιτρέπει τη συμβίωση στις συνθήκες του Ξενώνα. Σε αντίστοιχη παιδιατρική εκτίμηση υποβάλλονται, για τον ίδιο λόγο, και τα τέκνα τους. Οι υποψήφιες εξυπηρετούμενες συμπληρώνουν έντυπη δήλωση/αίτηση οικειοθελούς προσέλευσης για φιλοξενία στον Ξενώνα, για την αποδοχή της οποίας συνεκτιμώνται τα προσκομισθέντα παραπεμπτικά έγγραφα και πραγματοποιείται ατομική συνέντευξη από την/τον κοινωνική λειτουργό ή την/τον ψυχολόγο του Ξενώνα. Περαιτέρω, ενημερώνονται για τους κανόνες λειτουργίας του Ξενώνα προφορικά αλλά και από έντυπα μεταφρασμένα σε γλώσσα που κατανοούν και υπογράφουν τη σχετική φόρμα αποδοχής των εν λόγω κανόνων, που αφορούν στην ομαλή διαβίωση των εξυπηρετούμενων γυναικών εντός της δομής και δεσμεύουν τόσο τον Ξενώνα και το προσωπικό του για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών και τη διασφάλιση συγκεκριμένων δικαιωμάτων, όσο και τις ίδιες τις γυναίκες για τις υποχρεώσεις που συνεπάγονται εκ της φιλοξενίας τους και για την τήρηση των κανόνων λειτουργίας της δομής. Επιπλέον, υπογράφουν έντυπο συγκατάθεσης για τη διάθεση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για στατιστικούς και ερευνητικούς σκοπούς από τηναρμόδια Γενική Γραμματεία. Οι γυναίκες αυτές δεν απευθύνονται απευθείας στον Ξενώνα (η διεύθυνση και το τηλέφωνο του οποίου παραμένουν, εξάλλου, άγνωστα στο ευρύ κοινό, για λόγους ασφαλείας των ωφελουμένων), αλλά παραπέμπονται σε αυτόν είτε από Συμβουλευτικά Κέντρα, είτε από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), είτε από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του οικείου Δήμου, είτε, τέλος, σε επείγουσες περιπτώσεις, από την γραμμή 24ωρης λειτουργίας (15900), με την έγκριση της ως άνω Γενικής Γραμματείας. Ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας των Ξενώνων προβλέπει τη διαδικασία επείγουσας φιλοξενίας των γυναικών εκείνων οι οποίες διατρέχουν τόσο άμεσο και σοβαρό κίνδυνο στο περιβάλλον τους που δεν είναι δυνατή η τήρηση των ανωτέρω προϋποθέσεων εισαγωγής, σε ξεχωριστό χώρο, που όμως δεν είναι διαθέσιμος σε όλους τους Ξενώνες¹⁴.

κερδοσκοπικής οργάνωσης «Χαμόγελο του Παιδιού», βάσει της οποίας οι οικογένειες αυτές φιλοξενούνται σε διαμερίσματα που τους παρέχει η τελευταία.

¹⁴π.χ. ελλείπει στους Ξενώνες που λειτουργούν στους Δήμους Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Μυτιλήνης

11.Ο έλεγχος έδειξε ότι στην πράξη η χωρητικότητα των δομών στο σύνολό τους δεν εξαντλείται, αφού συνήθως λειτουργούν στο ήμισυ της αυτής¹⁵ και σε ορισμένες περιπτώσεις ο αριθμός των ωφελουμένων είναι ιδιαίτερα μικρός (χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Ξενώνα του Δήμου Ηρακλείου, στον οποίο έγιναν μόλις τρεις εισαγωγές το έτος 2019 και άλλες τόσες το έτος 2020) και υπολείπεται σημαντικά αυτού που έχει τεθεί ως στόχος στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος που χρηματοδοτεί κάθε Ξενώνα¹⁶. Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι εισαγωγές γυναικών στους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020,όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.):

Γράφημα 1: Οι εισαγωγές γυναικών στους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020,όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

12. Κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα διενεργήθηκε πανελλαδική εκστρατεία ενημέρωσης σε κεντρικό επίπεδο, από τη αρμόδια Γενική Γραμματεία¹⁷, με δράσεις που περιελάμβαναν την παραγωγή δύο

¹⁵ Ανά πάσα στιγμή καταλαμβάνεται περί το 45 – 50% των συνολικά 420 θέσεων των Ξενώνων του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας.

¹⁶ Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά το χρονικό διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2015 έως τον Δεκέμβριο του 2020 φιλοξενήθηκαν στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης 117 άτομα, ενώ έχει τεθεί στόχος για φιλοξενία 250 ατόμων έως το 2023, στον Ξενώνα του Δήμου Ηρακλείου έχουν φιλοξενηθεί από την ίδρυσή του συνολικά 70 άτομα (γυναίκες και παιδιά), αριθμός που υπολείπεται κατά πολύ του τεθέντος στόχου των 125 ατόμων, στον δε Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης φιλοξενήθηκαν μόλις 27 γυναίκες καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα (1.1.2018 – 31.12.2020).

¹⁷ στο πλαίσιο του συγχρηματοδοτούμενου έργου «Οριζόντιες Παρεμβάσεις Εθνικής Εμβέλειας για την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών»

ραδιοφωνικών και τριών τηλεοπτικών σποτ, την εκτύπωση ενημερωτικών φυλλαδίων και αφισών για όλες τις δομές του δικτύου, καμπάνιες στα μέσα μαζικής μεταφοράς («ντύσιμο» βαγονιών συρμών του μετρό και αστικών λεωφορείων κ.ά.), φεστιβάλ ταινιών, θεατρικά δρώμενα. Διοργανώθηκε επίσης τηλεοπτική καμπάνια κατά την περίοδο του lockdown, με τίτλο «Μένουμε Σπίτι αλλά δεν Μένουμε Σιωπηλές», για την προβολή της τηλεφωνικής γραμμής SOS 15900. Από τα παρασχεθέντα από την ως άνω Γενική Γραμματεία στοιχεία προκύπτει ότι έλαβε χώρα αποτίμηση της αποτελεσματικότητας αυτής της ενημέρωσης και τεκμηριώθηκε ο θετικός της αντίκτυπος,¹⁸ όμως δεν προκύπτει η συνεχής προβολή του έργου των Ξενώνων,¹⁹ που αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση σε αυτούς των θυμάτων έμφυλης βίας.

13. Ο αριθμός των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που πραγματοποίησαν τα στελέχη των Ξενώνων²⁰ ποικίλλει²¹, ενώ, πέραν της εμπειρικής εκτίμησης του αντίκτυπου τους από τα ίδια τα στελέχη, δεν προκύπτει ότι γίνεται συστηματική προσπάθεια αποτίμησης της αποτελεσματικότητάς τους, ώστε να προκριθούν οι πιο αποτελεσματικές μορφές ενημέρωσης των τοπικών κοινωνιών για τις υπηρεσίες των Ξενώνων. Τέλος, προέκυψε ότι απουσιάζουν σε τοπικό επίπεδο δράσεις ενημέρωσης ειδικά στοχευμένες σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι ρομά.

14. Σε αρκετούς από τους ελεγχθέντες Ξενώνες (ήτοι σε αυτούς των Δήμων Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Ηρακλείου) διαπιστώθηκε μη επαρκής δικτύωση με φορείς των οποίων η συνδρομή απαιτείται για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας αλλά και από τους οποίους θα μπορούσε να κινητοποιηθεί η διαδικασία παραπομπής σε αυτούς αιτημάτων φιλοξενίας (ή ανεπαρκής δικτύωση με ορισμένους από τους φορείς αυτούς)²², ενώ, σε κάθε περίπτωση, οι δικτυώσεις των Ξενώνων λαμβάνουν χώρα ως επί το πλείστον χωρίς τυποποιημένη διαδικασία, δεν

¹⁸ Ειδικότερα, καταγράφηκε αύξηση κατά 86% της θετικής επιρροής στην κυριότερη ομάδα στόχο (γυναίκες – θύματα) ώστε να παρακινηθούν να ζητήσουν βοήθεια, αύξηση κατά 33% της ενημέρωσης για την ύπαρξη των δομών στην ως άνω ομάδα στόχο αλλά και στον γενικό πληθυσμό, καθώς και αύξηση 9% στις κλήσεις που δέχθηκε η γραμμή SOS 15900. Περαιτέρω, αναδείχθηκαν ως πιο αποτελεσματικές δράσεις ενημέρωσης τα φυλλάδια και οι αφίσες, το διαδικτυο και τα τηλεοπτικά σποτ έναντι των υπολοίπων.

¹⁹ Το εν λόγω συγχρηματοδοτούμενο έργο υλοποιήθηκε από 12.2.2018 έως 31.5.2019, ήτοι διήρκεσε λιγότερο από το μισό ελεγχόμενο χρονικό διάστημα.

²⁰ Σημειώνεται ότι στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων προβλέπεται υποχρέωση των στελεχών τους να «συμμετέχουν σε δράσεις α) δικτύωσης και β) ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης με φορείς συναφείς προς την ειδικότητά τους».

²¹ Κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα διοργανώθηκαν μόλις μία δράση ευαισθητοποίησης/ενημέρωσης από τον Ξενώνα του Δήμου Πειραιώς, 7 δράσεις από τον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων, 13 από τον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης, 24 από τον Ξενώνα του Δήμου Ηρακλείου, 26 από τον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων, 46 από τον Ξενώνα του Δήμου Αθηναίων.

²² Όπως π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων, όπου διαπιστώθηκε ανεπαρκής δικτύωση με δικαστικές υπηρεσίες

υφίστανται πρωτόκολλα συνεργασίας με όλους τους φορείς και στηρίζονται περισσότερο στην προσωπική επικοινωνία των εκάστοτε στελεχών, με αποτέλεσμα να στερούνται συνέχειας στις περιπτώσεις αλλαγής προσώπων, που είναι ιδιαίτερα συχνή λόγω και της φύσης της σχέσης εργασίας των στελεχών των Ξενώνων²³.

15. Η πολύ περιορισμένη χρήση των υπηρεσιών των Ξενώνων, όπως αυτή καταδεικνύεται και από τα στοιχεία της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας,²⁴ σε σχέση με αυτήν που θα αναμενόταν ενόψει της έξαρσης του φαινομένου της έμφυλης βίας²⁵, αλλά και της πρόσφατης τραγικής επικαιρότητας, συνδέεται μεν με την αποτελεσματικότητα της ενημέρωσης για τις υπηρεσίες των Ξενώνων και της δικτύωσής τους, αλλά μπορεί να εξηγηθεί σε μεγάλο βαθμό και από τη δομή της ελληνικής κοινωνίας, στην οποία η οικογένεια αποτελεί βασικό πυρήνα και υποκαθιστά το κράτος και εν γένει τους δημόσιους φορείς στην προστασία των μελών της, με αποτέλεσμα οι γυναίκες – θύματα έμφυλης βίας που βρίσκονται σε κρίση να προτιμούν, ως επί το πλείστον, να καταφύγουν σε συγγενικό τους σπίτι και όχι σε κάποια δομή φιλοξενίας.

II

Ειδικότερα κατά τις περιόδους του εγκλεισμού λόγω της υγειονομικής κρίσης ο αριθμός των αιτημάτων φιλοξενίας στους Ξενώνες δεν ήταν ανάλογος του αυξημένου αριθμού των περιπτώσεων της έμφυλης βίας.

16. Η πανδημία αποτέλεσε δοκιμασία για όλες τις δομές και οδήγησε σε έξαρση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας, στην Ελλάδα και όχι μόνο, αφού σε συνθήκες κρίσης, όπως η υγειονομική, παρατηρείται

²³Σημειώνεται ότι το προσωπικό των ελεγχόμενων Ξενώνων απασχολείται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.

²⁴Σύμφωνα με το 28^ο Ενημερωτικό Σημείωμα της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα (από 1.1.2018 έως 31.12.2020) προσήλθαν στα 42 Συμβουλευτικά Κέντρα και συμπλήρωσαν έντυπο υποδοχής (και, συνεπώς, ενημερώθηκαν και για τη δυνατότητα φιλοξενίας τους σε Ξενώνες του δικτύου) 13.348 γυναίκες, ενώ στους 21 Ξενώνες του ίδιου δικτύου 701.

²⁵π.χ. από τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας προκύπτει ότι καταγγέλθηκαν 3.196 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας το έτος 2017, 3.815 το έτος 2018 και 4.171 το έτος 2019, ήτοι παρουσιάζεται αύξηση μεγαλύτερη του 25% σε χρονικό διάστημα τριών ετών.

διεθνώς αύξηση τόσο της συχνότητας, όσο και της σοβαρότητάς της, με αποτέλεσμα να γεννώνται πρόσθετες προκλήσεις στους επαγγελματίες και τους φορείς που έχουν ως αποστολή την αντιμετώπισή της²⁶.

17. Στη συντριπτική πλειονότητα των Ξενώνων ο αριθμός των ωφελούμενων κατά το χρονικό διάστημα της πανδημίας δεν ήταν ανάλογος του ιδιαίτερα αυξημένου αριθμού των περιστατικών έμφυλης βίας. Ειδικότερα, ενώ τον Μάρτιο του 2020 έγιναν 166 κλήσεις που αφορούσαν ενδοοικογενειακή βία στην γραμμή SOS 15900, τον Απρίλιο του ίδιου έτους, μεσούντος του «lockdown», έγιναν 648 τέτοιες κλήσεις, ήτοι παρουσιάστηκε αύξηση που εγγίζει το 400%, ωστόσο το ίδιο χρονικό διάστημα υποβλήθηκαν πανελλαδικώς μόνο 41 αιτήματα φιλοξενίας στους Ξενώνες. Περαιτέρω, στις 30.4.2020 φιλοξενούνταν στους Ξενώνες του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας 79 γυναίκες και 79 παιδιά, που καταλάμβαναν το 37,6% της συνολικής χωρητικότητάς τους, κατά το χρονικό διάστημα από 1.11.2020 έως 31.1.2021 φιλοξενούνταν 93 γυναίκες και 98 παιδιά, που καταλάμβαναν το 45,5% της συνολικής χωρητικότητάς τους, ενώ σε ομαλές συνθήκες συνήθως είναι κατειλημμένες περίπου οι μισές από τις 420 θέσεις των Ξενώνων αυτών (βλ. ανωτέρω, παρ. 11). Η κατά βάση δε σταθερή ροή εισαγωγών στους Ξενώνες κατά την έξαρση της πανδημίας, που δεν αντιστοιχεί στην παρατηρηθείσα έξαρση της έμφυλης βίας, εξηγεί την όποια επιχειρησιακή συνέχεια των Ξενώνων κατά το χρονικό διάστημα αυτό, παρά τις σοβαρές ελλείψεις στην οργάνωσή τους εις ό,τι αφορά στη λειτουργία τους σε έκτακτες συνθήκες (βλ. παρ. 20).

18. Στον Ξενώνα πάντως του Δήμου Μυτιλήνης υπήρξε αύξηση των αιτημάτων φιλοξενίας, με συνακόλουθη αύξηση των εισαγωγών, ενώ στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης, παρά την αύξηση των αιτημάτων φιλοξενίας υπήρξε μείωση στις εισαγωγές, δεδομένου ότι ο Ξενώνας μείωσε τη χωρητικότητά του κατά το ήμισυ, ακολουθώντας οδηγία του ΕΟΔΥ, η οποία δεν προκύπτει ότι επικαιροποιήθηκε ή επανεξετάστηκε καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα. Διαπιστώθηκε επίσης ότι κάποιες ωφελούμενες αναγκάστηκαν να παραμείνουν για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα στον Ξενώνα λόγω της πανδημίας, αφού καθυστέρωσε η διεκπεραίωση των υποθέσεών τους και περαιτέρω ότι ο υποχρεωτικός κατ' οίκον περιορισμός κατά τη διάρκεια του «lockdown» τους προκάλεσε επιπρόσθετα αισθήματα άγχους, που έπρεπε να διαχειρισθούν με τη βοήθεια του επιστημονικού προσωπικού²⁷.

²⁶Βλ. έρευνα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (European Institute for Gender Equality – EIGE) «The Covid-19 pandemic and intimate partner violence against women in the EU».

²⁷ Πρόκειται για ωφελούμενες του Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων.

19. Η πολύ περιορισμένη χρήση των υπηρεσιών των Ξενώνων, σε σχέση με αυτήν που θα αναμενόταν, κατά την περίοδο της ιδιαίτερης έξαρσης του φαινομένου της έμφυλης βίας εν μέσω της πανδημίας, είναι συνάρτηση των γενικών παραγόντων που επηρεάζουν την πρόσβαση στους Ξενώνες και ήδη αναφέρθηκαν (βλ. ανωτέρω παρ. 15), αλλά και της πρόσθετης δυσχέρειας που επέφερε η ίδια η πανδημία, τόσο σε πρακτικό επίπεδο (π.χ. λόγω των περιορισμών των μετακινήσεων μεσούντος του «lockdown»), όσο και σε ψυχολογικό, αφού η συμβίωση σε μία δομή φιλοξενίας καθιστά πιο πιθανή την επαφή με τον ιό, με ό,τι κίνδυνο για τη ζωή και την υγεία αυτή συνεπάγεται, και η πιθανότητα αυτή προφανώς βάρυνε αρνητικά στην απόφαση των θυμάτων έμφυλης βίας να ζητήσουν τέτοια βοήθεια εκείνη την περίοδο.

20. Ο έλεγχος έδειξε ότι δεν υπήρχε εκ των προτέρων διαμορφωμένο επιχειρησιακό σχέδιο που να διασφαλίζει την επιχειρησιακή συνέχεια των ελεγχόμενων Ξενώνων σε έκτακτες περιστάσεις, όπως η υγειονομική κρίση, την οποία διαχειρίστηκαν αποσπασματικά, ακολουθώντας οδηγίες της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και του ΕΟΔΥ²⁸, που συνήθως είχαν γενικό χαρακτήρα και δεν μπορούσαν να εφαρμοσθούν σε ορισμένους Ξενώνες,²⁹ με αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται πάντοτε η υγεία των ωφελουμένων. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης, στον οποίο νόσησαν ταυτόχρονα τρία μέλη του προσωπικού, που δεν αντικαταστάθηκαν από άλλα, καθώς και μία ωφελούμενη, η οποία παρέμεινε στον χώρο του Ξενώνα (που δεν διαθέτει χώρο επείγουσας φιλοξενίας) και χρησιμοποιούσε τους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής.

III

Η κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή της πλειονότητας των Ξενώνων δεν πληροί τις απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας

21. Ο έλεγχος έδειξε ότι τα κτίρια στα οποία στεγάζονται αρκετοί από τους Ξενώνες δεν πληρούν αυτές τις απαιτήσεις. Ειδικότερα, ο Ξενώνας του Δήμου Αθηναίων λειτουργεί σε παλιό κτίριο που δεν ικανοποιεί την αίσθηση ασφάλειας, θαλπωρής και ηρεμίας που έχουν ανάγκη οι ωφελούμενες, έχει πολλές φθορές, η τζαμαρία στον κοινόχρηστο χώρο του ισογείου είναι σπασμένη, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν 5 από τα 22

²⁸π.χ. περί διενέργειας rapidtest και εξ αποστάσεως εργασίας

²⁹π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης, όπου δεν υπήρχαν απομονωμένοι χώροι και φιλοξενούνταν παιδιά που πήγαιναν σχολείο

δωμάτιά του γιατί χρήζουν επισκευών και δεν διαθέτει κάμερα ασφαλείας και συναγερμό.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας είναι η φιλοξενία των γυναικών σε ένα περιβάλλον που πληροί τόσο τις προϋποθέσεις άνεσης και υγιεινής όσο και της ασφάλειας. Σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων, αυτοί οφείλουν να διαθέτουν υλικοτεχνικό εξοπλισμό και εξοπλισμό γραφείου για τις ανάγκες του απασχολούμενου προσωπικού (Η/Υ με τα απαιτούμενα περιφερειακά συστήματα, φωτοαντιγραφικό μηχάνημα, τηλεφωνικές συσκευές, συσκευή αποστολής και λήψης fax, internet, γραφεία, βιβλιοθήκες, καθίσματα εργασίας, συρταριέρες για την ασφαλή φύλαξη των φακέλων των εξυπηρετούμενων), ξενοδοχειακό εξοπλισμό για τη φιλοξενία των γυναικών και των παιδιών τους, συστήματα ψύξης και θέρμανσης καθώς και συστήματα ασφαλείας, συναγερμού και άμεσης σύνδεσης με την Ελληνική Αστυνομία.

22. Ο Ξενώνας του Δήμου Μυτιλήνης συστεγάζεται με άλλες υπηρεσίες του Δήμου σε κτίριο που χρήζει άμεσα συντήρησης, αφού παρατηρήθηκε έντονη μούχλα στους χώρους υγιεινής καθώς και υγρασία σε χώρους του κτιρίου, οι χώροι της κουζίνας και της αποθήκης είναι μικροί, η τραπεζαρία λειτουργεί και ως αίθουσα συνεδριάσεων ενώ στην είσοδο υπάρχει μεγάλος χώρος που παραμένει ανεκμετάλλευτος, δεν διαθέτει χώρο επείγουσας φιλοξενίας και, τέλος, δεν διαθέτει συναγερμό. Ο Ξενώνας του Δήμου Πειραιώς ομοίως δεν μπορεί να δεχθεί αιτήματα επείγουσας φιλοξενίας αφού δεν διαθέτει ειδικά διαμορφωμένο χώρο, διατίθεται μόνο ένας μικρός χώρος υγιεινής (WC) για την εξυπηρέτηση όλων των ωφελούμενων, δεν διατίθεται βοηθητικός χώρος, παραμένει ανεκμετάλλευτος ευρύχωρος εξωτερικός χώρος για τον λόγο ότι δεν έχει περιφραχθεί, το όλο κτίριο χρήζει συντήρησης (ελαιοχρωματισμού) και δεν διαθέτει συναγερμό. Στον Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης επίσης δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί περίπτωση έκτακτης φιλοξενίας και η στενότητα του χώρου δημιουργεί ερωτήματα ως προς το εάν μπορεί να εξυπηρετηθεί ο αριθμός των ωφελουμένων που αντιστοιχεί στη χωρητικότητά του.³⁰ Ο Ξενώνας του Δήμου Ηρακλείου δεν διαθέτει ειδικά διαμορφωμένο χώρο επείγουσας φιλοξενίας, ούτε συναγερμό. Σε Ξενώνες που λειτουργούν σε επαρχιακές πόλεις, όπως στη Λάρισα και τη Μυτιλήνη, η τοποθεσία των Ξενώνων σε προάστια αρκετά χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης δημιουργεί προβλήματα στη μετακίνηση των ωφελουμένων αλλά και στην ασφάλειά τους, δεδομένου ότι η παρουσία των Ξενώνων αυτών είναι διακριτή στη μικρή τοπική κοινωνία των

³⁰ Το προσωπικό του εν λόγω Ξενώνα διατύπωσε την άποψη ότι πρέπει να περιορισθεί η χωρητικότητά του λόγω στενότητας χώρου.

προαστίων και, συνεπώς, στην πράξη δεν είναι απόρρητη η τοποθεσία τους, αφού όλοι στη γύρω περιοχή γνωρίζουν τη διεύθυνσή τους.

23. Ελλείψεις παρατηρήθηκαν και στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό των Ξενώνων. Ειδικότερα, παρατηρήθηκε ότι υπάρχει ανάγκη αντικατάστασης φθαρμένων επίπλων στον Ξενώνα του Δήμου Πειραιώς. Στον Ξενώνα του Δήμου Λάρισας υπάρχουν μόνο δύο ηλεκτρονικοί υπολογιστές, που δεν επαρκούν για τη διοικητική υπάλληλο και τις συμβούλους, ενώ εξάλλου δεν υπάρχουν καθίσματα γραφείου, με αποτέλεσμα οι ωφελούμενες να μην μπορούν να κάνουν χρήση της τραπεζαρίας όσο εργάζονται οι σύμβουλοι, αφού τα καθίσματα της τελευταίας επιστρατεύονται για να καλύψουν τις ανάγκες του γραφείου. Αντίστοιχες ελλείψεις σε καθίσματα γραφείου και ηλεκτρονικού υπολογιστή παρατηρήθηκαν και στον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων (τα υπάρχοντα καθίσματα γραφείου είναι τόσο φθαρμένα που ουσιαστικά δεν χρησιμοποιούνται), στον οποίο, επιπλέον, ελλείπουν ερμάρια αρχειοθέτησης εντύπων και δεν υπάρχει δυνατότητα αντιγραφής εγγράφων.

IV

Διαπιστώθηκαν ελλείψεις στις υπηρεσίες που παρέχονται στα θύματα έμφυλης βίας.

24. Βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας από τους Ξενώνες είναι η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών που επιλύουν το πρόβλημα ολιστικά (περιλαμβάνουν δηλαδή κάθε στήριξη που είναι αναγκαία ώστε η γυναίκα να ξεφύγει από τον κύκλο της βίας) και οριστικά (δηλαδή δεν παρέχουν μία προσωρινή ανακούφιση στο θύμα, αλλά το θετικό αποτέλεσμά τους διαρκεί στον χρόνο). Επομένως, για να είναι πλήρεις οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν τόσο την περίθαλψη και την ψυχολογική στήριξη των γυναικών, όσο και την επίλυση πρακτικών προβλημάτων που τις παγιδεύουν στην εστία της βίας, με την εύρεση εργασίας, την εξασφάλιση στέγης, τη νομική στήριξη, τη στήριξη στην φροντίδα των τέκνων τους.

Σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων, παρέχεται στις εξυπηρετούμενες γυναίκες και στα παιδιά τους ασφαλής διαμονή (για χρονικό διάστημα έως τριών μηνών, με δυνατότητα παράτασης για άλλους τρεις), σίτιση, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, καθώς και εργασιακή στήριξη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, με στόχο την ολιστική αντιμετώπιση του προβλήματος της έμφυλης βίας. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται βάσει διαδικασιών που είναι κοινές για όλο το δίκτυο προστασίας της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και αποτυπώνονται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων,

σε Κώδικα Δεοντολογίας καθώς και σε Οδηγούς Συμβουλευτικής και Δικτυώσεως, στους οποίους διαγράφεται το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Λειτουργίας των δομών αυτών. Περαιτέρω, παρέχεται στις ωφελούμενες πρόσβαση σε νομική στήριξη, με την παραπομπή στα Συμβουλευτικά Κέντρα της ως άνω Γενικής Γραμματείας σε άλλους φορείς. Για την παροχή δε των εν λόγω υπηρεσιών προβλέπεται η στελέχωση των Ξενώνων με Κοινωνικό/ή Λειτουργό, Ψυχολόγο, Παιδαγωγό ή Παιδοψυχολόγο, Στέλεχος Διοικητικής στήριξης, Φύλακες και Γενικό βοηθητικό προσωπικό. Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών συνέχεται αναγκαίως και με την επάρκεια, κατάρτιση, επιμόρφωση και ψυχολογική υποστήριξη του προσωπικού αυτού (βλ. κατωτέρω παρ. 31 έως 35).

25. Δεν προβλέπεται η παροχή νομικής εκπροσώπησης από τα Συμβουλευτικά Κέντρα στα οποία παραπέμπονται οι φιλοξενούμενες των Ξενώνων, με αποτέλεσμα τα θύματα έμφυλης βίας να μην έχουν πάντα έγκαιρη και αποτελεσματική δικαστική προστασία³¹.

26. Πέραν της ελλιπούς νομικής στήριξης, μεταξύ των παρεχόμενων υπηρεσιών δεν περιλαμβάνεται και η φύλαξη των παιδιών των ωφελουμένων, που είναι απαραίτητη σε περιόδους κατά τις οποίες δεν λειτουργούν οι δομές εκπαίδευσης και φύλαξης στις οποίες αυτά απασχολούνται (π.χ. απογευματινές ώρες, καλοκαιρινούς μήνες), με αποτέλεσμα τα θύματα της έμφυλης βίας να μην μπορούν να παρακολουθήσουν τις συνεδρίες τους, να εργασθούν ή να αναζητήσουν εργασία.

27. Περαιτέρω, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση για την ολιστική και οριστική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας είναι η δικτύωση των Ξενώνων με φορείς (κρατικές υπηρεσίες³², ιδιωτικούς φορείς³³ και συλλόγους³⁴) των οποίων η συνδρομή είναι αναγκαία για τη διαχείριση αυτών των περιπτώσεων, ο έλεγχος ανέδειξε ελλείψεις στον τομέα αυτόν (βλ. ανωτέρω, παρ. 14).

28. Η παροχή των υπηρεσιών των Ξενώνων δυσχεραίνεται ή καθίσταται αδύνατη από το γεγονός ότι κάποιες δαπάνες τους δεν χρηματοδοτούνται, όπως αυτές της μετακίνησης των ωφελουμένων³⁵.

³¹ Ηδη άρχισαν να ενεργοποιούνται πρωτόκολλα συνεργασίας με κατά τόπους Δικηγορικούς Συλλόγους.

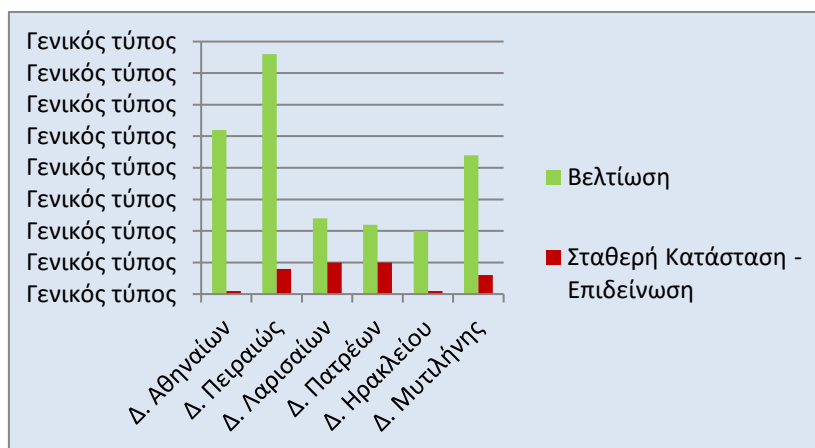
³² Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας και άλλες δομές παροχής περίθαλψης, Ελληνική Αστυνομία, Εισαγγελία, ΟΑΕΔ, υπηρεσίες προνοιακής στήριξης κ.ά.

³³ Μεσίτες, επιχειρήσεις της τοπικής κοινωνίας κ.ά.

³⁴ Δικηγορικοί σύλλογοι, συνεταιρισμοί γυναικών κ.ά.

³⁵ π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων ελλείπει κονδύλιο για την αγορά των υλικών που απαιτούνται για τη διενέργεια των σεμιναρίων δημιουργικής απασχόλησης των ωφελουμένων ή για την αγορά φαρμάκων για επείγουσες ανάγκες τους που δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από το Κοινωνικό Φαρμακείο του Δήμου.

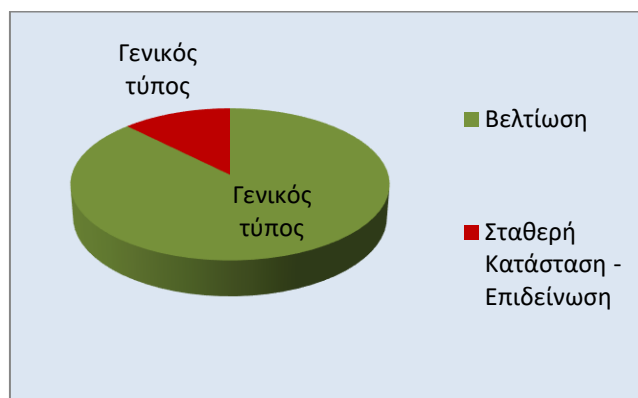
29. Η οριστική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας τεκμηριώνεται μέσω της διαδικασίας της μεταπαρακολούθησης (follow – up), η οποία, σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας τους διενεργείται σε ένα μήνα, τρεις μήνες και έξι μήνες από την αναχώρηση της ωφελούμενης. Στην πράξη, αυτή η διαδικασία διενεργείται τηλεφωνικά και σε αρκετές περιπτώσεις οι ωφελούμενες έχουν αλλάξει αριθμό τηλεφώνου (και ενδεχομένως έχουν εγκαταλείψει και την χώρα) ή αποφεύγουν να απαντήσουν στις κλήσεις του Ξενώνα, θέλοντας να αποκοπούν από το επίπονο αυτό κομμάτι της ζωής τους. Η εικόνα του αποτελέσματος των follow – up των ωφελουμένων καθενός από τους ελεγχόμενους Ξενώνες³⁶ κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα αρχεία τους, δείχνει ότι στην πλειονότητά τους αυτές πέτυχαν βελτίωση των συνθηκών ζωής τους και παρουσιάζεται στο κατωτέρω γράφημα:

Γράφημα 2: Εικόνα της πορείας των γυναικών που φιλοξενήθηκαν σε καθέναν από τους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, μετά την αναχώρησή τους, όπως προκύπτει από τα παρασχεθέντα από αυτούς στοιχεία, όπου ως βελτίωση καταγράφεται η πορεία των γυναικών που πέτυχαν την ανεξαρτητοποίησή τους (ανεύρεση, εργασία, κατοικίας κ.ά.).

Η συνολική εικόνα της πορείας των ωφελουμένων των ελεγχόμενων Ξενώνων κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα παρασχεθέντα από αυτούς στοιχεία, απεικονίζεται στο γράφημα που ακολουθεί:

³⁶Με την εξαίρεση του Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης, στον οποίον δεν τηρούντο τέτοια αρχεία και η γενική εντύπωση του προσωπικού ήταν ότι στην πλειονότητά τους οι ωφελούμενες είχαν θετική εξέλιξη (βλ. κατωτέρω παρ. 43).

Γράφημα 3: Συνολική εικόνα της πορείας των γυναικών που φιλοξενήθηκαν στους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, μετά την αναχώρησή τους, όπως προκύπτει από τα παρασχεθέντα από αυτούς στοιχεία, όπου ως βελτίωση καταγράφεται η πορεία των γυναικών που πέτυχαν την ανεξαρτητοποίησή τους (ανεύρεση, εργασία, κατοικίας κ.ά.).

V

Διαπιστώθηκαν επίσης σημαντικές ελλείψεις στη στελέχωση των Ξενώνων και κενά στην κατάλληλη εποπτεία και επιμόρφωση του προσωπικού τους.

30. Η στελέχωση των Ξενώνων περιορίζεται σε προσωπικό που προσλαμβάνεται με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου σύμφωνα με τον ν. 2190/1994 περί Α.Σ.Ε.Π., το οποίο δεν αξιολογείται.

31. Οι περισσότεροι Ξενώνες λειτούργησαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα είτε χωρίς καθόλου φύλαξη,³⁷ είτε με ελλιπή φύλαξη³⁸ και παρόλο που σε κάποιες περιπτώσεις οι εν λόγω υπηρεσίες ανατέθηκαν τελικώς σε ιδιωτική εταιρεία security³⁹, αυτές ήταν ανεπαρκείς, με αποτέλεσμα να παρέχεται ουσιαστικά φύλαξη μόνο τις απογευματινές και βραδινές ώρες και, στην πράξη, τις πρωινές ώρες να εκτελεί το λοιπό προσωπικό και καθήκοντα φύλακα κατά τη διάρκεια της απασχόλησής του στον Ξενώνα⁴⁰. Οι ελλείψεις αυτές αξιολογούνται ως ιδιαίτερα σημαντικές ενόψει και της φύσης της αποστολής των Ξενώνων, αφού οι τελευταίοι

³⁷π.χ. ο Ξενώνας του Δήμου Ηρακλείου

³⁸π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων υπηρετεί μόνο μία φύλακας

³⁹π.χ. στους Ξενώνες των Δήμων Πατρέων, Ηρακλείου και Λαρισαίων

⁴⁰ στους Ξενώνες των Δήμων Πειραιώς, Ηρακλείου, Λαρισαίων, Πατρέων και Μυτιλήνης

αποτελούν καταφύγιο για γυναίκες των οποίων οι διώκτες σε κάποιες περιπτώσεις είναι ιδιαίτερα επικίνδυνοι, με συνέπεια ελλείψεις στη φύλαξη να μπορούν δυνητικά να οδηγήσουν ακόμη και σε απώλεια ανθρώπινων ζώων, περαιτέρω δε γεννούν αμφιβολίες ως προς την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται από προσωπικό που ταυτοχρόνως απασχολείται και σε αλλότρια καθήκοντα.

32. Περαιτέρω, κάποιοι Ξενώνες λειτούργησαν για μέρος του ελεγχόμενου χρονικού διαστήματος χωρίς ψυχολόγο⁴¹, χωρίς παιδοψυχολόγο⁴² και χωρίς κοινωνικό λειτουργό,⁴³ γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω την επάρκεια των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά τα εν λόγω χρονικά διαστήματα.

33. Η ψυχολογική εποπτεία του επιστημονικού προσωπικού⁴⁴ παρέχεται στα στελέχη από επόπτες/επόπτριες ψυχολόγους που επιλέγονται από το οικείο Μητρώο του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας⁴⁵ και διενεργείται είτε διά ζώσης, είτε τηλεφωνικά, είτε μέσω πλατφόρμας (λ.χ. skype). Ο έλεγχος ανέδειξε σημαντικά κενά στο πεδίο αυτό, αφού, παρά το γεγονός ότι με βάση προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ των οικείων Δήμων, της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και του ως άνω Κέντρου το τελευταίο υποχρεούται να παρέχειτην εν λόγω εποπτεία σε μηνιαία βάση, με τρίωρη διάρκεια (δύο ώρες για το επιστημονικό προσωπικό και μια ώρα για όλο το προσωπικό του Ξενώνα, συμπεριλαμβανομένων των φυλάκων και του διοικητικού προσωπικού)⁴⁶ στους Ξενώνες του δικτύου, οι περισσότεροι από τους ελεγχόμενους Ξενώνες λειτούργησαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα χωρίς την εποπτεία αυτή⁴⁷. Ειδικότερα, ο Ξενώνας του Δήμου Πειραιώς λειτουργεί χωρίς ψυχολογική εποπτεία από τον

⁴¹ ο Ξενώνας του Δήμου Πατρέων κατά το χρονικό διάστημα από 9.5.2019 έως 2.1.2020, ο Ξενώνας του Δήμου Λαρισαίων για χρονικά διαστήματα 20 και 40 ημερών το έτος 2018 και 10 ημερών το έτος 2019,

⁴² ο Ξενώνας του Πατρέων κατά το χρονικό διάστημα από 10.7.2018 έως 9.11.2020, ο Ξενώνας του Δήμου Λαρισαίων κατά το χρονικό διάστημα από 10.10.2018 έως 9.9.2019,

⁴³ ο Ξενώνας του Δήμου Λαρισαίων για χρονικά διαστήματα 55 και 25 ημερών το έτος 2018 και 27 ημερών το έτος 2020,

⁴⁴ Προβλέπεται στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας η παροχή της από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας. Δεν αφορά μόνο στην ενίσχυση και οριοθέτηση του επιστημονικού έργου και την αποτροπή υπερβάσεων, αλλά και στην (απολύτως αναγκαία) ψυχολογική ~~και~~ στήριξη του προσωπικού, που αποτρέπει το φαινόμενο της επαγγελματικής κόπωσης ή και κατάρρευσης (burn – out).

⁴⁵ Για την πλήρωση του εν λόγω Μητρώου έχουν έως σήμερα δημοσιευθεί τέσσερις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος

⁴⁶ Σημειώνεται ότι στελέχη των Ξενώνων (π.χ. των Δήμων Λαρισαίων και Θεσσαλονίκης) εξέφρασαν την ανάγκη τους για ακόμη συχνότερη ψυχολογική εποπτεία.

⁴⁷ Σύμφωνα με στοιχεία του ΚΕΘΙ, δεν παρέχεται ψυχολογική εποπτεία σε όλους τους Ξενώνες επειδή δεν κατέστη δυνατόν να προσληφθούν Ψυχολόγοι επόπτες /επόπτριες είτε γιατί όσοι ανταποκρίθηκαν στις σχετικές προσκλήσεις δεν διέθεταν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, είτε γιατί δεν εκδηλώθηκε ενδιαφέρον για ορισμένες δομές (π.χ. για τους Ξενώνες των Δήμων Ηρακλείου και Πατρέων).

Δεκέμβριο του 2018, αυτός του Δήμου Αθηναίων από τον Δεκέμβριο του 2019, ενώ οι Ξενώνες των Δήμων Ηρακλείου, Πατρέων και Μυτιλήνης λειτούργησαν χωρίς ψυχολογική εποπτεία καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα.

34. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι, ενώ, βάσει προγραμματικών συμφωνιών μεταξύ του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας, της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας και των Δήμων, λαμβάνει χώρα επιστημονική εποπτεία των Ξενώνων από το ως άνω Κέντρο, στο πλαίσιο της οποίας γίνονται προφορικά συστάσεις και υποδείξεις στα στελέχη τους για την επίλυση προβλημάτων και την καλύτερη λειτουργία τους, τα σχετικά πρακτικά δεν κοινοποιούνται στους Ξενώνες, ώστε να υπάρχει ένα αρχείο ανατροφοδότησης διαθέσιμο και σε όσα στελέχη προσλαμβάνονται μεταγενέστερα σε αυτούς, το οποίο θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο δεδομένου ότι οι εναλλαγές προσώπων είναι συχνές ενόψει και της φύσης της σχέσης εργασίας του προσωπικού και το οποίο θα συντελούσε στη βελτίωση των υπηρεσιών τους, αφού οι υποδείξεις αυτές θα καθίσταντο πιο ευκρινείς και θα εμπεδώνονταν περισσότερο από τα στελέχη των Ξενώνων.

35. Ο έλεγχος ανέδειξε ελλείψεις τόσο στη συχνότητα⁴⁸ όσο και στο αντικείμενο της επιμόρφωσης των στελεχών των Ξενώνων. Οι προσφερόμενες θεματικές δεν συμπεριλαμβάνουν θέματα που αφορούν ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως οι ρομά και τα ΑμΕΑ⁴⁹.

VI

Οι υπηρεσίες των Ξενώνων δεν αξιολογούνται επαρκώς ώστε να ανασχεδιάζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες και να βελτιώνονται. Οι στόχοι που τίθενται για την αξιολόγηση του έργου των Ξενώνων έχουν μόνο ποσοτικό και όχι ποιοτικό χαρακτήρα.

36. Το έργο των Ξενώνων και των λοιπών δομών του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας αξιολογείται σε κεντρικό επίπεδο από την

⁴⁸ π.χ. καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης το διοικητικό στέλεχος, ο παιδοψυχολόγος, το βοηθητικό προσωπικό και ένας φύλακας συμμετείχαν σε μόνο ένα σεμινάριο επιμόρφωσης, ο κοινωνικός λειτουργός σε δύο, ενώ δεν παρακολούθησε κανένα σεμινάριο ο ψυχολόγος και οι υπόλοιποι τρεις φύλακες, στον Ξενώνα του Δήμου Πατρέων τα παρασχεθέντα σεμινάρια κρίθηκαν ανεπαρκή, αφού δεν πραγματοποιούνται με μεγάλη συχνότητα και όταν ανακοινώνονται συμμετέχει μικρός αριθμός στελεχών, ομοίως και στον Ξενώνα του Δήμου Αθηναίων, που η επιμόρφωση κρίθηκε ανεπαρκής ιδιαίτερα για τα έτη 2019-2020

⁴⁹ ανάλογη ανάγκη καταγράφεται στους Ξενώνες των Δήμων Πειραιώς, Λαρισαίων και Ηρακλείου.

Εθνική Αρχή Συντονισμού Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ). Ειδικότερα, αποτιμήθηκε το έργο όλων των δομών του δικτύου με ανατεθείσα από αυτήν μελέτη⁵⁰, βάσει των αποτελεσμάτων της οποίας το δίκτυο κρίθηκε βιώσιμο και αποφασίσθηκε η συνέχιση της χρηματοδότησής του.

37. Οι υπηρεσίες των Ξενώνων παρακολουθούνται επίσης από την Επιτελική Ομάδα Συντονισμού (ΕΟΣ)⁵¹ της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, διά της οποίας η τελευταία ασκεί τη γενική εποπτεία όλων των δομών του δικτύου, όμως, όπως συμβαίνει και στο πλαίσιο της επιστημονικής εποπτείας που ασκεί στους Ξενώνες το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, η διενεργούμενη αξιολόγηση δεν έχει τυπικό χαρακτήρα, η δε επικοινωνία του προσωπικού των Ξενώνων με την ως άνω Γενική Γραμματεία είναι άτυπη και αφορά στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων, χωρίς να τους παρέχεται κάποια επίσημη ανατροφοδότηση.

38. Εποπτεία στους Ξενώνες ασκείται επίσης στο πλαίσιο των Δήμων από τους Προϊστάμενους των Ξενώνων⁵², όμως και σε αυτήν την περίπτωση είναι άτυπη και λαμβάνει χώρα κατά την αντιμετώπιση των εκάστοτε προβλημάτων που ανακύπτουν, χωρίς να συντάσσονται πρακτικά ή να υφίσταται κάποια προκαθορισμένη διαδικασία ανατροφοδότησης, καθίσταται δε περαιτέρω δυσχερής από το γεγονός ότι οι εν λόγω Προϊστάμενοι βρίσκονται εκτός του Ξενώνα, αφού απασχολούνται ως επί το πλείστον στην αρμόδια Διεύθυνση του οικείου Δήμου.

39. Οι υπηρεσίες των Ξενώνων παρακολουθούνται επίσης από τις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τα οποία χρηματοδοτούνται, μέσω των Ομάδων Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου (ΟΔΠΕ), οι οποίες συγκεντρώνουν τα αναγκαία για την υλοποίηση του έργου παραδοτέα από τα στελέχη των Ξενώνων και τα παραδίδουν προς έγκριση στις αρμόδιες Επιτροπές Παρακολούθησης, Παραλαβής και Πιστοποίησης Παραδοτέων Έργου (ΕΠΠΠΕ), καθώς και μέσω του Υπεύθυνου Έργου που ορίζεται για κάθε Ξενώνα και συνήθως είναι ο Προϊστάμενος της αρμόδιας Διεύθυνσης του Δήμου στην οποία υπάγεται ο Ξενώνας⁵³. Η παρακολούθηση, όμως, του έργου των Ξενώνων από τις οικείες Ομάδες Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου περιορίζεται στην ουσία σε διαπιστώσεις περί της εκτέλεσης των παραδοτέων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην οικεία Πράξη και δεν συνιστά ουσιαστική

⁵⁰Βλ. την ενδιάμεση «Μελέτη αξιολόγησης δομών ενταγμένη στα ΠΕΠ και στο ΕΠ ΜΔΤ», που ανατέθηκε από την ΕΥΣΕΚΤ και εκπονήθηκε από την εταιρεία CMTProoptiki.

⁵¹Σε αυτήν συμμετέχουν η αρμόδια Γενική Γραμματεία, η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΣ, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).

⁵²Πρόκειται για τους Διευθυντές των αρμοδίων Διευθύνσεων Κοινωνικών Υπηρεσιών

⁵³π.χ. στους Ξενώνες των Δήμων Αθηναίων, Λαρισιαίων, Μυτιλήνης και Ηρακλείου.

αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ενώ και οι επιτόπιοι έλεγχοι των Διαχειριστικών Αρχών περιορίζονται στον έλεγχο εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου, καθώς και την ύπαρξη των παραδοτέων και την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας και δεν περιλαμβάνουν συστάσεις αναφορικά με την ποιότητα των υπηρεσιών που να κοινοποιούνται στα στελέχη των Ξενώνων.

40. Ο έλεγχος έδειξε ότι δεν έχουν τεθεί στόχοι για το έργο των Ξενώνων πέραν αυτών που τίθενται από τα οικεία Επιχειρησιακά Προγράμματα⁵⁴, οι οποίοι αφορούν μόνο στον αριθμό των ωφελουμένων προσώπων (γυναικών και παιδιών) και δεν περιλαμβάνουν στόχους σχετικούς με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών (π.χ. αριθμός περιπτώσεων με θετική έκβαση)⁵⁵. Έτσι, στην υποθετική περίπτωση που ο αξιολογούμενος Ξενώνας εξυπηρετούσε μεν τον προβλεπόμενο αριθμό ωφελούμενων και κατατίθεντο τα προβλεπόμενα στις οικείες Πράξεις ένταξης παραδοτέα, αλλά οι υπηρεσίες του δεν είχαν την ποιότητα που απαιτείται για την οριστική αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, το έργο του θα θεωρείτο επιτυχές, ενώ εάν δεν είχε χρειασθεί τις υπηρεσίες του Ξενώνα ικανός αριθμός ωφελούμενων αλλά παρείχε ποιοτικές υπηρεσίες που επέφεραν την οριστική και ολιστική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας που χειρίστηκε, το έργο του θα θεωρείτο ανεπιτυχές, αφού δεν θα είχε επιτύχει τον τεθέντα στόχο φιλοξενίας συγκεκριμένου αριθμού προσώπων. Περαιτέρω, αφενός ο εκάστοτε τιθέμενος ποσοτικός δείκτης σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται εκ του αποτελέσματος μη ρεαλιστικός⁵⁶, αφετέρου αυτού του είδους η στοχοθεσία δεν λαμβάνει υπόψη την κοινωνική ανάγκη που καλύπτουν οι εν λόγω δομές, οι οποίες πρέπει να είναι διαθέσιμες ακόμη και στην περίπτωση που υπάρχει περιορισμένος αριθμός θυμάτων έμφυλης βίας που χρειάζονται τις υπηρεσίες τους.

41. Ο έλεγχος έδειξε ότι αν και έχει υπογραφεί από τους οικείους Δήμους η Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες, στο άρθρο 22 της οποίας προβλέπεται η ενεργοποίησή τους σε δράσεις κατά της έμφυλης βίας και η ενίσχυση των σχετικών δομών, δεν έχουν αναληφθεί οι προβλεπόμενες σε αυτήν σχετικές δράσεις. Περαιτέρω, αν και έχει συσταθεί στους περισσότερους Δήμους η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 του ν. 4604/2019 Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, η οποία είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για την ενίσχυση του έργου του οικείου Ξενώνα και για την υλοποίηση της συνεργασίας του Δήμου με τη αρμόδια Γενική Γραμματεία, δεν προκύπτει ότι ανέλαβαν τέτοιες δράσεις οι Επιτροπές

⁵⁴ Πρόκειται για τον 005503 στόχο των Ε.Π., που αφορά στον αριθμό των ωφελουμένων.

⁵⁵ Σημειώνεται ότι στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016 - 2020 περιλαμβάνονταν η παρακολούθηση των δομών του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας με ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες (βλ. σελ. 36).

⁵⁶ π.χ. ο νέος δείκτης που τέθηκε στον Ξενώνα του Δήμου Λαρισαίων, ο οποίος αυξήθηκε από 160 σε 250 ωφελούμενα άτομα, δεν φαίνεται επιτεύξιμος

αυτές, ούτε ότι ανέλαβαν ανάλογη δράση άλλα όργανα των οικείων Δήμων.

42. Στον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας των Ξενώνων προβλέπεται η αξιολόγηση των υπηρεσιών τους τόσο από τους εργαζόμενους, όσο και από τις ωφελούμενες, οι οποίες συμπληρώνουν, οποιαδήποτε στιγμή της παραμονής τους, σχετικά ερωτηματολόγια, που διατίθενται μόνο στην ελληνική γλώσσα, τοποθετούνται σε σφραγισμένο αδιαφανές κουτί και είναι διαθέσιμα τόσο σε «φορέα υλοποίησης της αξιολόγησης», όσο και στην αρμόδια Γενική Γραμματεία. Ο έλεγχος έδειξε ότι στην πράξη αυτά τα ερωτηματολόγια συμπληρώνονται από μέρος μόνο των ωφελουμένων και τα στοιχεία τους δεν αξιοποιούνται για τον ανασχεδιασμό των υπηρεσιών των Ξενώνων. Ειδικότερα, στους περισσότερους από τους ελεγχόμενους Ξενώνες⁵⁷ τα ερωτηματολόγια παρέμειναν καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα στο σφραγισμένο κουτί που προβλέπει ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας, χωρίς να εξετασθούν από την αρμόδια Γενική Γραμματεία ή άλλον φορέα για τον επανασχεδιασμό των υπηρεσιών, ενώ στους υπόλοιπους⁵⁸ οι εργαζόμενοι θεώρησαν ότι, αφού δεν περιγράφεται λεπτομερώς στον Κανονισμό η διαδικασία αξιοποίησής τους, πρέπει να τα εξετάσουν οι ίδιοι για τον σκοπό αυτό, με αποτέλεσμα να τίθεται δυνητικά εν αμφιβόλω το αδιάβλητο αυτής της διαδικασίας. Ερωτήματα για το αδιάβλητο της διαδικασίας τίθενται και στην περίπτωση των φιλοξενούμενων που δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, αφού συμπληρώνουν τα ερωτηματολόγια με τη βοήθεια των ίδιων των στελεχών των οποίων οι υπηρεσίες αξιολογούνται. Περαιτέρω, ενώ καταγράφεται η κίνηση του Ξενώνα και οι πραγματοποιούμενες συνεδρίες και δικτυώσεις, η προβλεπόμενη από τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας αξιολόγηση των υπηρεσιών του Ξενώνα από τα στελέχη τους έχει μάλλον ποσοτικό παρά ποιοτικό χαρακτήρα, αφού περιορίζεται στην καταγραφή των παραδοτέων που απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου, ενώ, εξάλλου, οι συζητήσεις σε συναντήσεις των στελεχών σχετικά με θέματα που αφορούν στη λειτουργία τους έχουν άτυπο χαρακτήρα και δεν καταλήγουν σε κάποια τυπική αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

43. Τέλος, δεν προκύπτει ότι υφίσταται τυποποιημένη διαδικασία αξιοποίησης των follow – up (βλ. ανωτέρω παρ. 29) για τον επανασχεδιασμό και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ενδεικτικό της έλλειψης αυτής είναι ότι στον μεν Ξενώνα του Δήμου Θεσσαλονίκης δεν τηρήθηκε αρχείο για την εξέλιξη των ωφελουμένων στον χρόνο αλλά η αντίληψη του προσωπικού είναι ότι στις περισσότερες περιπτώσεις αυτή ήταν θετική, στον δε Ξενώνα του Δήμου Αθηναίων η πληροφόρηση προς την Ομάδα Ελέγχου αφορούσε στη «βελτίωση ή μη»

⁵⁷ήτοι τους Ξενώνες των Δήμων Αθηναίων, Λαρισαίων, Πατρέων και Ηρακλείου

⁵⁸ήτοι σε αυτούς των Δήμων Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Μυτιλήνης

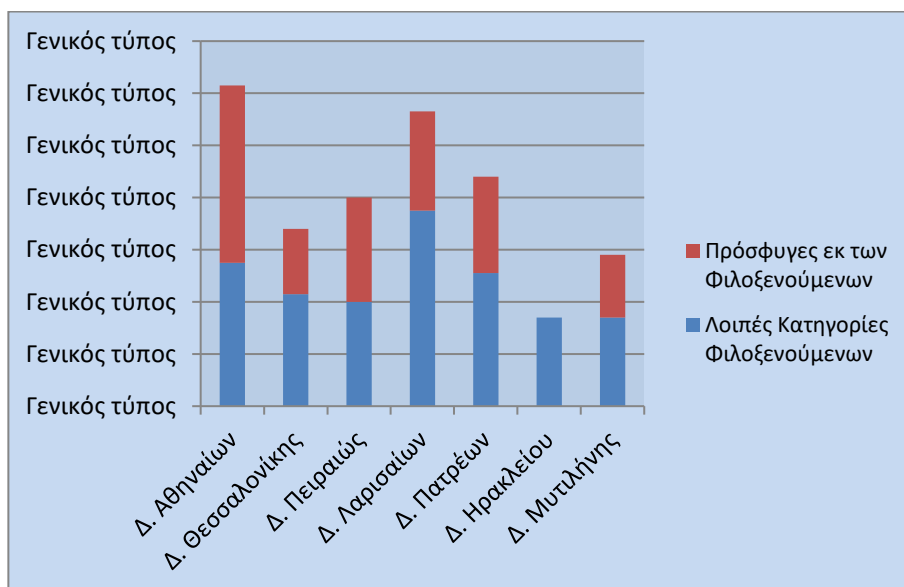
των περιπτώσεων που παρακολούθηθηκαν, καταγράφοντας θετική εξέλιξη για το σύνολο των ωφελουμένων.

VII

Η διεύρυνση του πληθυσμού που εξυπηρετείται από τους Ξενώνες ώστε να συμπεριλάβει τα θύματα πολλαπλών διακρίσεων δημιούργησε πρόσθετες ανάγκες.

44. Με τον ν. 4604/2019 προβλέφθηκε και ρητά η διεύρυνση του δικτύου των δομών φιλοξενίας της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας για να συμπεριλάβει εκτός από τις γυναίκες - θύματα έμφυλης βίας και τις γυναίκες - θύματα πολλαπλών διακρίσεων, ήτοι πρόσφυγες, ΑμΕΑ, μονογονείς, άστεγες, άνεργες, οι οποίες επίσης εμπίπτουν στο προστατευτικό πεδίο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (βλ. άρθρο 1 παρ. 1 εδ. β' της Σύμβασης).

45. Η διεύρυνση αυτή αποφασίσθηκε ενόψει της ιδιαίτερα περιορισμένης χρήσης των Ξενώνων από τα θύματα της έμφυλης βίας, με αποτέλεσμα να διατρέχουν τον κίνδυνο της απένταξης από τα οικεία Επιχειρησιακά Προγράμματα, αφού ήταν δυσχερές η επίτευξη των τεθέντων, στο πλαίσιο τους, ποσοτικών στόχων (βλ. ανωτέρω παρ 40). Δημιουργήθηκε, έτσι, ένα δίκτυο «δύο χρήσεων», στο οποίο κατανέμονται περίπου εξίσου οι θέσεις μεταξύ θυμάτων έμφυλης βίας και φιλοξενούμενων των νέων κατηγοριών ωφελουμένων, κατά κύριο λόγο προσφύγων, όμως, παρά τη διεύρυνση αυτήν, εξακολουθεί να αξιοποιείται περίπου μόνο το ήμισυ των διαθέσιμων θέσεων φιλοξενίας (βλ. ανωτέρω παρ. 11). Η εικόνα των φιλοξενούμενων (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) σε καθέναν από τους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, με ξεχωριστή αναφορά στις γυναίκες – πρόσφυγες και τα παιδιά τους, όπως η εικόνα αυτή διαγράφεται με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.), είναι ιδιαίτερα διαφωτιστική για τη συνύπαρξη των θυμάτων έμφυλης βίας και των νέων κατηγοριών ωφελουμένων στο δίκτυο των Ξενώνων και παρουσιάζεται στο γράφημα κατωτέρω:

Γράφημα 4: Η σύνθεση των φιλοξενούμενων (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) σε καθέναν από τους ελεγχόμενους Ξενώνες κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 ως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

Στο γράφημα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η συνολική εικόνα της σύνθεσης των φιλοξενούμενων των ελεγχόμενων Ξενώνων (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) για το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 έως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης:

Γράφημα 5: Η συνολική εικόνα της σύνθεσης των φιλοξενούμενων στους ελεγχόμενους Ξενώνες (γυναικών και παιδιών, παλαιών και νέων εισαγωγών) κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2018 ως 31.12.2020, όπως αυτή προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

46. Με τη διεύρυνση των κατηγοριών των φιλοξενουμένων, οι Ξενώνες χρειάστηκε να ανταπεξέλθουν στις διαφορετικές ανάγκες που αφορούν στις νέες κατηγορίες ωφελουμένων, οι οποίες συνήθως χρειάζονται περισσότερη κοινωνική και νομική υποστήριξη καθώς και συνδρομή για τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων που τις αφορούν (π.χ. χορήγηση ασύλου) και σε μικρότερο βαθμό ψυχολογική υποστήριξη και ενδυνάμωση, που συνήθως χρειάζονται τα θύματα έμφυλης βίας.

47. Ειδικότερα, ο έλεγχος έδειξε ότι το προβλεπόμενο από τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας χρονικό διάστημα παραμονής των ωφελουμένων γυναικών στον Ξενώνα (ήτοι τρεις μήνες, με δυνατότητα παράτασης για άλλους τρεις) συχνά δεν επαρκεί στην περίπτωση των προσφύγων, λόγω των χρονοβόρων διαδικασιών για την χορήγηση ασύλου ή την προώθηση σε άλλες χώρες, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις η μακροχρόνια παραμονή των γυναικών αυτών στους Ξενώνες μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα ιδρυματοποίησης (παραίτηση, δυσκολίες στη συμβίωση με τις λοιπές φιλοξενούμενες), όπως παρατηρήθηκε στους Ξενώνες των Δήμων Αθηναίων και Πειραιώς.

48. Περαιτέρω, ο έλεγχος έδειξε ότι στον Δήμο Μυτιλήνης το Δημοτικό Συμβούλιο περιόρισε, με απόφασή του⁵⁹, την φιλοξενία των προσφύγων στον Ξενώνα του Δήμου μόνο σε έκτακτες και κατεπείγουσες περιπτώσεις (κατά την κρίση του επιστημονικού προσωπικού του Ξενώνα) και για μέγιστο χρονικό διάστημα δύο ημερών, σε μία προσπάθεια αποσυμφόρησης του νησιού, γεγονός που καθιστά πιθανή την αποτροπή της υποβολής αιτημάτων φιλοξενίας από πρόσφυγες⁶⁰.

49. Τέλος, ο έλεγχος ανέδειξε ελλείψεις στη διερμηνεία που απαιτείται για τις ανάγκες των γυναικών προσφύγων, για την οποία επιστρατεύεται το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας⁶¹, που παρέχει διερμηνεία σε όλες τις δομές του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας (σε κάποιες περιφερειακές δομές⁶² τηλεφωνική και όχι διά ζώσης), η οποία περιορίζεται σε ώρες γραφείου (9:00 – 17:00), με αποτέλεσμα να μην επαρκεί για την αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων που ανακύπτουν σε ώρες εκτός του ανωτέρω ωραρίου.

⁵⁹ Πρόκειται για την 503/16.7.2018 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λέσβου.

⁶⁰ Με δεδομένο ότι ο προσφυγικός πληθυσμός του νησιού ανήλθε κατά καιρούς σε 20.000, ενώ στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης φιλοξενήθηκαν μόλις 27 άτομα καθ' όλο το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα (1.1.2018 – 31.12.2020), παρίσταται ιδιαίτερα πιθανό ότι η εν λόγω απόφαση λειτούργησε αποτρεπτικά αναφορικά με την υποβολή αιτημάτων φιλοξενίας από γυναίκες πρόσφυγες.

⁶¹ Συνδρομή στις ανάγκες διερμηνείας του δικτύου της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας παρέχει και η μη κυβερνητική οργάνωση «ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ».

⁶² π.χ. στον Ξενώνα του Δήμου Μυτιλήνης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

50. Ο έλεγχος έδειξε ότι οι Ξενώνες εντάσσονται σε ένα προστατευτικό δίκτυο στο οποίο επιχειρείται η ολιστική και οριστική αντιμετώπιση των περιπτώσεων έμφυλης βίας σε περιόδους κρίσης, από εξειδικευμένα στελέχη, και, παρόλο που πλήττονται από οργανωτικές αδυναμίες και ελλείψεις σε προσωπικό, κτιριακή υποδομή και υλικοτεχνικό εξοπλισμό, παρέχουν με σχετική επάρκεια τις υπηρεσίες αυτές, χάρη και στις φιλότιμες προσπάθειες του προσωπικού τους.

51. Όμως, η αποτελεσματική λειτουργία των εν λόγω δομών δεν πρέπει να στηρίζεται τόσο στην προσωπικότητα και την εργατικότητα του εκάστοτε ανθρώπινου δυναμικού των Ξενώνων (που από μόνες τους αποτελούν, βεβαίως, αναγκαίο αλλά όχι ικανό παράγοντα για την επιτυχία τους), αλλά στην άρτια οργάνωση και εποπτεία τους, καθώς και την αξιολόγηση και τον ανασχεδιασμό των υπηρεσιών τους ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες, παράγοντες που διασφαλίζουν την επιχειρησιακή τους συνέχεια, την ποιότητα των υπηρεσιών τους και την εν γένει αποτελεσματικότητά τους, ανεξάρτητα από πρόσωπα.

52. Το νομικό πλαίσιο που αφορά στη λειτουργία των Ξενώνων (και ιδιαίτερα ο ν. 4604/2019 και ο Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας τους) αν και είναι σύμφωνο με τα οριζόμενα στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και τα διεθνή πρότυπα⁶³, όμως δεν είναι πλήρες, αφού ελλείπουν ρυθμίσεις που αφορούν στη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών τους.

53. Ειδικότερα, ελλείπουν ρυθμίσεις που να αφορούν σε στοχοθεσία με κατάλληλους ποιοτικούς (και όχι μόνο ποσοτικούς) στόχους για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου των Ξενώνων και εκτός του πλαισίου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τα οποία χρηματοδοτούνται (βλ. ανωτέρω παρ. 40), σε διαδικασία αξιολόγησης των στελεχών τους (βλ. ανωτέρω παρ. 30), σε διαδικασία αξιοποίησης των follow – up (βλ. ανωτέρω παρ. 43), στην ουσιαστική αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους εργαζόμενους σε αυτούς και, τέλος, σε

⁶³ Βλ. π.χ. τη Διακήρυξη εναντίον της Βίας κατά των Γυναικών της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ (1993), τη σύσταση της Επιτροπής των Υπουργών των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης Rec (2002)5 για την προστασία των γυναικών κατά της βίας, τη 19(1992) γενική σύσταση της Επιτροπής CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) του ΟΗΕ.

διαδικασίες αξιοποίησης των αξιολογήσεων των ίδιων υπηρεσιών τόσο από τους εργαζόμενους όσο και από τις ωφελούμενες (βλ. ανωτέρω παρ. 42).

54. Περαιτέρω, φαίνεται ότι οι οικείοι Δήμοι αντιμετωπίζουν τους Ξενώνες ως συγχρηματοδοτούμενο έργο, που πρέπει να υλοποιηθεί με βάση τους όρους της σχετικής Πράξης ένταξης και να παρακολουθείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στο οποίο εντάσσεται, και όχι ως Υπηρεσία, που πρέπει να εποπτεύουν ουσιαστικά και να μεριμνήσουν για την ποιότητα του έργου της.

55. Τέλος, επισημαίνεται ότι, εκτός από τους Ξενώνες που περιλαμβάνονται στο δίκτυο της ως άνω αρμόδιας Γενικής Γραμματείας, ξενώνες φιλοξενίας γυναικών λειτουργούν στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη υπό την αιγίδα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, στο οποίο, καίτοι δεν συμπεριλαμβάνεται στους ελεγχόμενους φορείς, πρέπει να κοινοποιηθεί η παρούσα έκθεση, προκειμένου να αξιοποιήσει όσα πορίσματά της το αφορούν.

Συστάσεις

56. Συνιστάται στη Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων:

56.1. Να εντατικοποιήσει τις εκστρατείες ενημέρωσης για το έργο των Ξενώνων σε πανελλαδικό επίπεδο, με στόχευση στις αναδειχθείσες ως πιο αποτελεσματικές μορφές της και διασφάλιση της συνέχειάς της.

56.2. Να αναλάβει πρωτοβουλία για τη συμπλήρωση των διαπιστωθέντων κενών του νομικού πλαισίου και τη θέσπιση στόχων ποιοτικού χαρακτήρα για την αξιολόγηση των Ξενώνων, διαδικασιών ουσιαστικής αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους εργαζόμενους σε αυτούς, διαδικασιών αξιολόγησης του προσωπικού τους καθώς και διαδικασιών αξιοποίησης των αποτελεσμάτων των follow – up και της αξιολόγησης των υπηρεσιών τους από τους εργαζόμενους και τις ωφελούμενες για τον επανασχεδιασμό των υπηρεσιών αυτών.

56.3. Να καθιερώσει τυποποιημένη διαδικασία ουσιαστικής εποπτείας των Ξενώνων σε συνεργασία και με τις οικείες Ομάδες Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου, καθώς και διαδικασία σχετικής ανατροφοδότησης των στελεχών των Ξενώνων.

56.4. Να επαναξιολογήσει τις ανάγκες επιμόρφωσης των στελεχών των Ξενώνων και εντατικοποιήσει τις σχετικές δράσεις σε συνεργασία με τους κατάλληλους φορείς (π.χ. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης).

56.5. Να αξιοποιήσει τις αξιολογήσεις των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις ωφελούμενες και τους εργαζόμενους των Ξενώνων, καθώς και τα follow –up, για τον ανασχεδιασμό των παρεχόμενων υπηρεσιών.

56.6. Να καταρτίσει επιχειρησιακό σχέδιο για την επιχειρησιακή συνέχεια των Ξενώνων σε έκτακτες περιστάσεις και να επικαιροποιεί τις παρεχόμενες σε αυτούς οδηγίες σύμφωνα με τις εκάστοτε ανακύπτουσες ανάγκες.

56.7. Να εξασφαλίσει δίκτυο διερμηνέων για τις ανάγκες των αλλοδαπών ωφελουμένων των Ξενώνων σε διερμηνεία και εκτός των ωρών γραφείου.

56.8. Να συνεργασθεί με τις αρμόδιες αρχές για την ταχύτερη διεκπεραίωση των ζητημάτων που αφορούν στις γυναίκες πρόσφυγες (π.χ. τη διαδικασία χορήγησης ασύλου) ή να αναζητήσει εναλλακτικούς τρόπους ενίσχυσής τους.

57. Συνιστάται στο Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας:

57.1. Να παρέχει συστηματική, ουσιαστική και ανελλιπή ψυχολογική εποπτεία στα στελέχη όλων των Ξενώνων.

57.2. Να παρέχει ανατροφοδότηση στα στελέχη των Ξενώνων αναφορικά με την ασκούμενη επιστημονική εποπτεία, με κοινοποίηση σε αυτά είτε των οικείων πρακτικών, είτε εγγράφων (συνοπτικών έστω) οδηγιών.

57.3. Να ενισχύσει το δίκτυο διερμηνέων με πρόβλεψη για τις ανάγκες των αλλοδαπών ωφελουμένων των Ξενώνων σε διερμηνεία και εκτός των ωρών γραφείου.

58. Συνιστάται στους Δήμους:

58.1. Να εντατικοποιήσουν τις δράσεις ενημέρωσης για το έργο των Ξενώνων σε τοπικό επίπεδο, με αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, στόχευση στις αναδειχθείσες ως πιο αποτελεσματικές μορφές της και με αναφορά και σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως ΑμΕΑ και ρομά.

58.2. Να αποκαταστήσουν τις διαπιστωθείσες ελλείψεις των οικείων Ξενώνων σε κτιριακή υποδομή.

58.3. Να αποκαταστήσουν τις διαπιστωθείσες ελλείψεις των οικείων Ξενώνων σε υλικοτεχνική υποδομή.

58.4. Να μεριμνήσουν για την πλήρωση των κενών θέσεων στο προσωπικό των Ξενώνων, καθώς και να προγραμματίσουν εγκαίρως την πλήρωση αυτών που επίκειται να κενωθούν στο προσεχές χρονικό διάστημα.

58.5. Να καθοδηγήσουν τους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων Κοινωνικών Υπηρεσιών τους, που είναι Προϊστάμενοι των Ξενώνων και τις οικείες Ομάδες Διοίκησης και Παρακολούθησης Έργου για ουσιαστική εποπτεία του παρεχόμενου από τους Ξενώνες έργου και ανατροφοδότηση των στελεχών τους με κατευθύνσεις και οδηγίες.

58.6. Να ενισχύσουν και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή του προσωπικού των Ξενώνων στις παρεχόμενες επιμορφώσεις.

58.7. Να ενεργοποιηθούν για την ουσιαστική εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες.

58.8. Να ενεργοποιηθούν οι Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας για την ενίσχυση του έργου των οικείων Ξενώνων και την αποτελεσματική συνεργασία με τη αρμόδια Γενική Γραμματεία.

58.9. Να μεριμνήσουν για την κατάρτιση επιχειρησιακού σχεδίου για την επιχειρησιακή συνέχεια των Ξενώνων σε έκτακτες περιστάσεις, όπως είναι η υγειονομική κρίση, σε συνεργασία με αυτούς και την αρμόδια Γενική Γραμματεία.

59. Συνιστάται στους Ξενώνες:

59.1. Να εντατικοποιήσουν τις δράσεις ενημέρωσης για το έργο των Ξενώνων σε τοπικό επίπεδο, με αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, στόχευση στις αναδειχθείσες ως πιο αποτελεσματικές μορφές της και με αναφορά και σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως ΑμΕΑ και ρομά.

59.2. Να εντατικοποιήσουν, επικαιροποιήσουν και εν γένει να ενισχύσουν τις δικτυώσεις με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς των

οποίων η συνδρομή είναι αναγκαία ή χρήσιμη για την οριστική και ολιστική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, αλλά και από τους οποίους θα μπορούσε να εκκινήσει η διαδικασία παραπομπής σε αυτούς αιτημάτων φιλοξενίας και στήριξης, με τυποποιημένη διαδικασία καθώς και με σύναψη σχετικών πρωτοκόλλων συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των δικτύσεων που απαιτούνται για την επιτάχυνση διαδικασιών που αφορούν σε γυναίκες πρόσφυγες (π.χ. τη διαδικασία χορήγησης ασύλου).

59.3. Να μεριμνήσουν για τη συμμετοχή των στελεχών τους στις προσφερόμενες επιμορφώσεις.

Τον έλεγχο διενήργησαν οι Λεμονιά Χαραλαμπίδη, Επίτροπος και Βασιλική Νίνου (ΠΕ/Α), Τμηματάρχης της Υ.Ε. Ο.Τ.Α. ΙΙ στον Δήμο Αθηναίων, Σταυρούλα Τσάλα, Επίτροπος της Υ.Ε. Ο.Τ.Α. ΙΧ στον Δήμο Πειραιώς, Βικτωρία Ζγούβα (ΠΕ/Α) και Αθανασία Νέγρη (ΠΕ/Α), Ελεγκτές της Υπηρεσίας Επιτρόπου στην Υ.Ε. ΟΤΑ Ι Θεσσαλονίκης, Ανδρέας Ζυγούρας, Αναπλ. Επίτροπος και Αναστασία Μπούρου (ΠΕ/Α), Ελεγκτήτριας 2^{ης} Υ.Ε. Π.Ε. Αχαΐας, Πολυξένη Δημάνη, Επίτροπος και Αρετή Νοτοπούλου (ΠΕ/Α), Ελεγκτής της 2^{ης} Υ.Ε. Π.Ε. Λαρίσης, Ελευθερία Γεωργακοπούλου (ΠΕ/Α), Προϊσταμένη Τμήματος της 2^{ης} Υ.Ε. Π.Ε. Ηρακλείου και Αικατερίνη Κουτσομούτη, Επίτροπος και Μαρία Σωτηρχέλη (ΠΕ/Α), Ζωή Μαραγκάκη (ΠΕ/Α) και Βενετία Κακανιάρα (ΠΕ/Α), Ελεγκτές της Υ.Ε. Π.Ε. Λέσβου, υπό την εποπτεία της Ευαγγελίας Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Αντιπροέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Μαρίας Καραπέτη, Παρέδρου και μέλους του Τμήματος Ελέγχων.